

Kauppan näkymät 2022–2024

Jaana Kurjenoja

Pääekonomisti

3.8.2022

Poimintoja materiaalista.

Koko selvitys on Kaupan liiton jäsenten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivuilla, Tutkimukset-osiossa.

Sisällys (koko materiaalin sisälllys)

Liikevaihdon kehitys kaupassa	3
Työllisyyden kehitys kaupassa	13
Kuluttajien odotukset lähitulevaisuudesta	25
Vähittäiskaupan liikevaihto ja työllisyys 2022–2024	29

Poimintoja selvityksestä.

Koko selvitys on Kaupan liiton jäsenten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivuilla, Tutkimukset-osiossa.

Liikevaihdon kehitys kaupassa

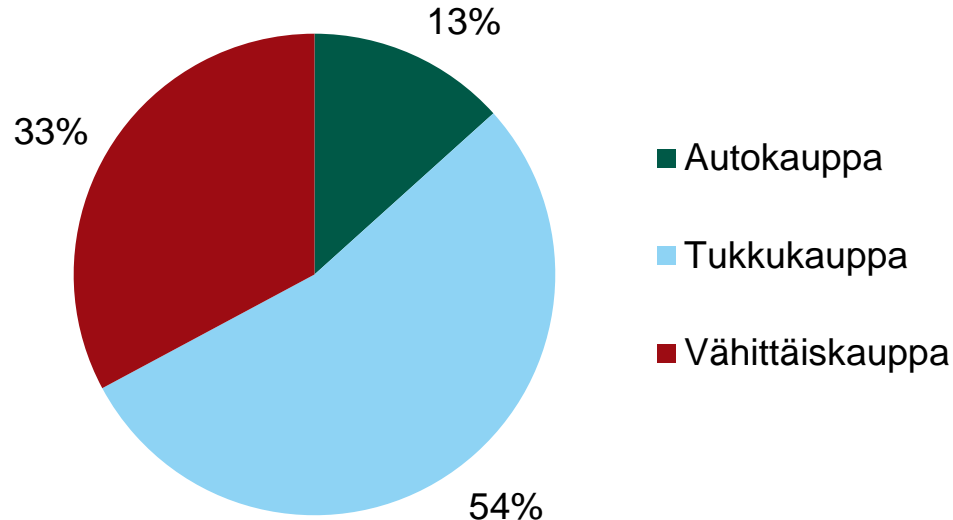
Poimintoja.

Koko materiaali on Kaupan liiton jäsenten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivuilla, Tutkimukset-osiossa.

Kaupan myynti 2021

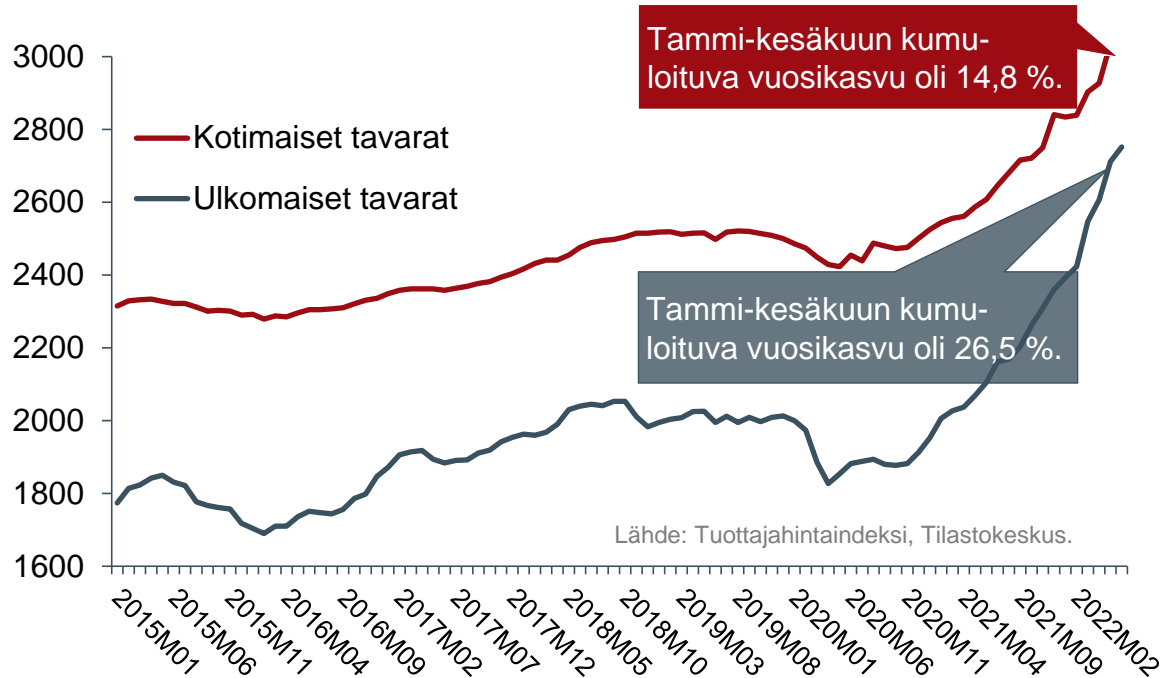
Liikevaihto 2021 yht. 138 mrd. euroa (ei sisällä arvonlisäveroa)

Huom! Luvut pyöristetty lähimpään kokonaislukuun

Kotimaisten ja ulkomaisten tavaroiden tukkuhinnat

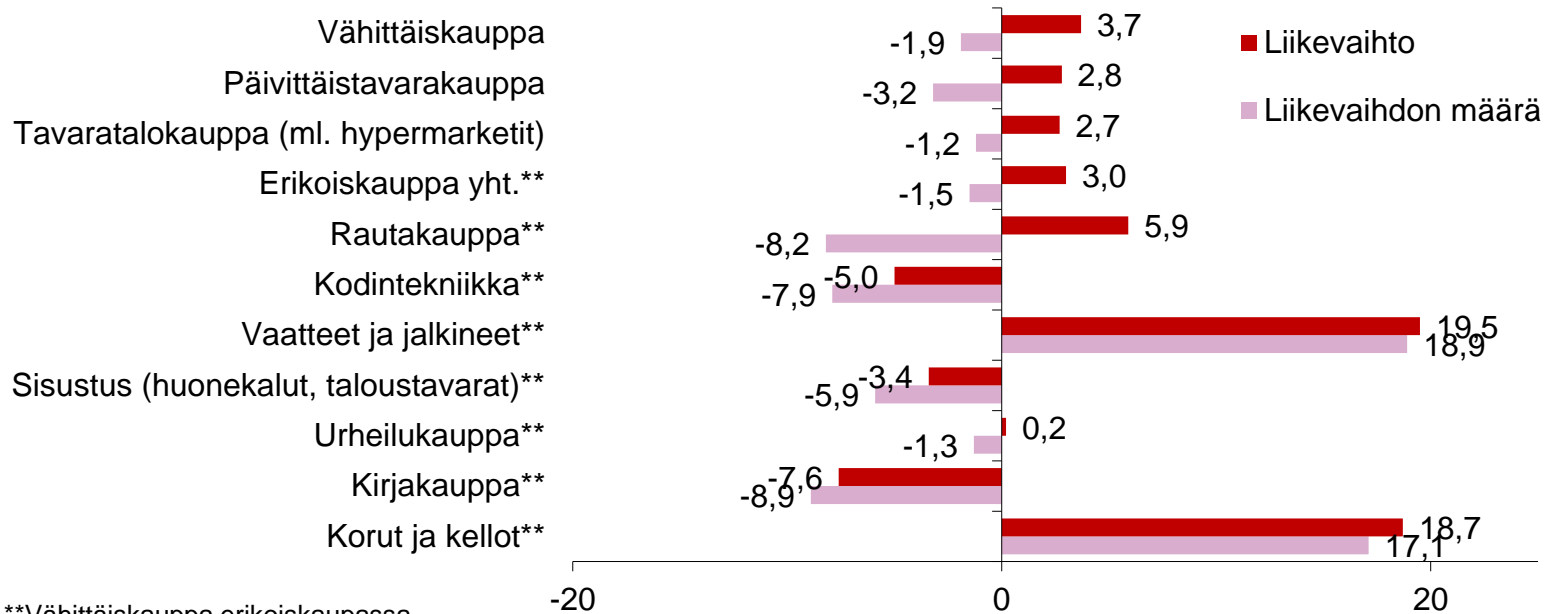
Tukkuhintaindeksi 1949 = 100, viimeinen havainto kesäkuu 2022

Tukkuhintojen vuosikasvu tammi-kesäkuussa oli 18,5 %. Mm. elintarvikkeiden tukkuhinnat nousivat vajaat 16 % ja energian 53 %.

Vähittäiskaupan liikevaihdon kasvu nojaa nyt pelkästään kustannusten ja hintojen nousuun

Liikevaihdon arvon ja määrän kumuloituva vuosimuutos, tammi-toukokuu 2021–2022, %

**Vähittäiskauppa erikois kaupassa.

Lähde: Kaupan liikevaihtokuvaaja, Tilastokeskus.

Hintojen nousu näkyy vähittäiskaupan myynissä

- Koko vähittäiskaupan euromääräisen liikevaihdon kumulatiivinen vuosimuutos oli tammi-toukokuussa 3,7 prosenttia ja liikevaihdon määrän* -1,9 prosenttia. Ennakkotietojen mukaan euromääräisen liikevaihdon tammi-kesäkuun kumulatiivinen vuosimuutos oli 3,9 prosenttia ja liikevaihdon määrän -2,6 prosenttia.
 - Hintojen nousun vaikutus alkoi näkyä jo viime vuoden viimeisellä neljänneksellä, jolloin liikevaihto kasvoi pelkästään hintojen nousun vuoksi eikä liikevaihdon määrä kasvanut lainkaan.
- Vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla hintojen nousun vaikutus on näkynyt varsinkin päivittäistavarakaupassa ja erikoiskaupan suurista aloista ennen kaikkea rautakaupassa.
 - Ruoan hintojen nousu nopeutuu jälkimmäisellä vuosipuoliskolla ja ensi vuoden alussa. Hintojen nousua kompensoi se, että kotitalouksien kulutus painottuu halvempiin tuotteisiin.
 - Muotikaupassa hinnat eivät ole vielä juurikaan nousseet, mutta vaatetuksen hintojen nousun ennakoidaan kiihtyvän syksyllä ja loppuvuodesta.

* Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

Tukkukaupan liikevaihdon kasvu johtui hintojen noususta

- Tukkukaupan euromääräisen liikevaihdon kumulatiivinen vuosimuutos oli tammi-toukokuussa 16,1 prosenttia ja liikevaihdon määrän* -4,5 prosenttia.
- Ulkomaisten tavaroiden tukkuhinnat kasvoivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla 26,5 prosenttia ja energian 53 prosenttia viime vuoteen verrattuna.
 - Saatavuus- ja logistiikkaongelmien sekä raaka-aineiden ja energian hintojen vaikutukset näkyvät nyt täydellä painolla tukkuhinnoissa ja alkavat heijastua loppuvuotta kohti laajasti myös kaupan ja palveluiden kuluttajahintoihin.

* Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

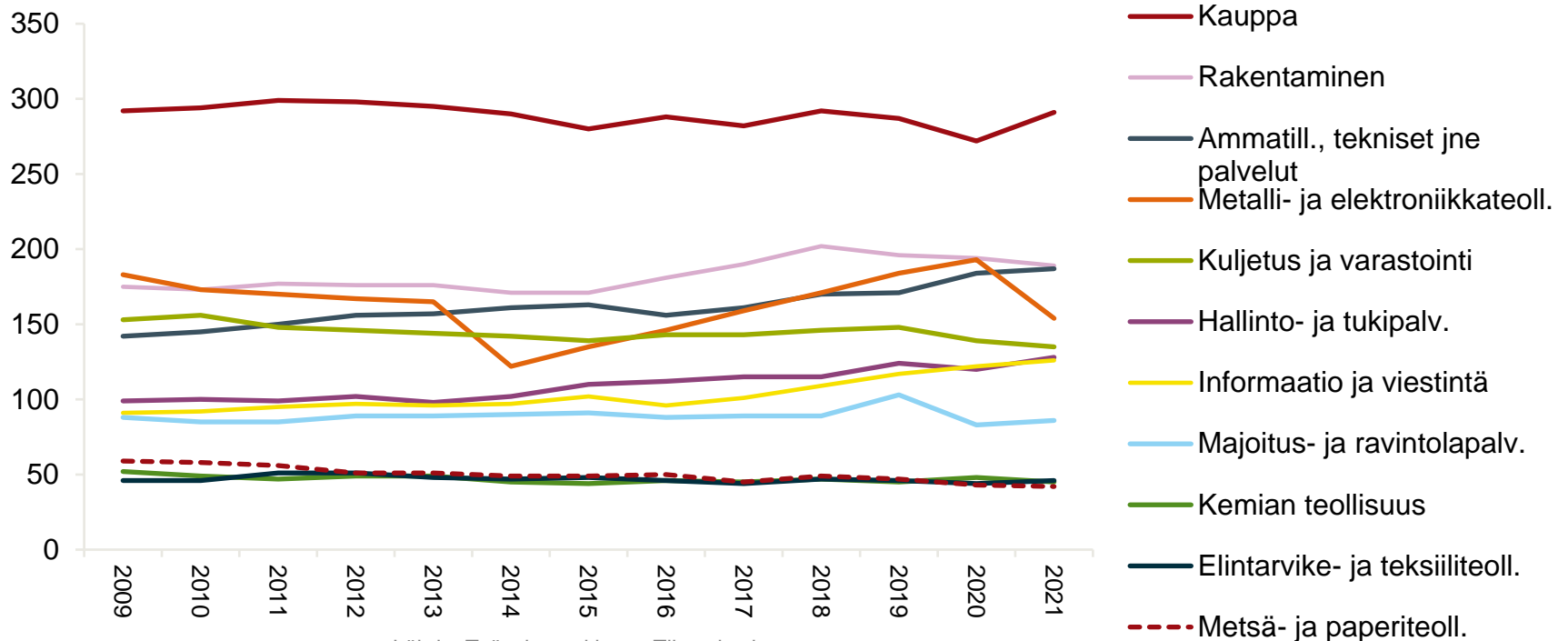
Työllisyyden kehitys kaupassa

Poimintoja.

Koko materiaali on Kaupan liiton jäsenten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivuilla, Tutkimukset-osiossa.

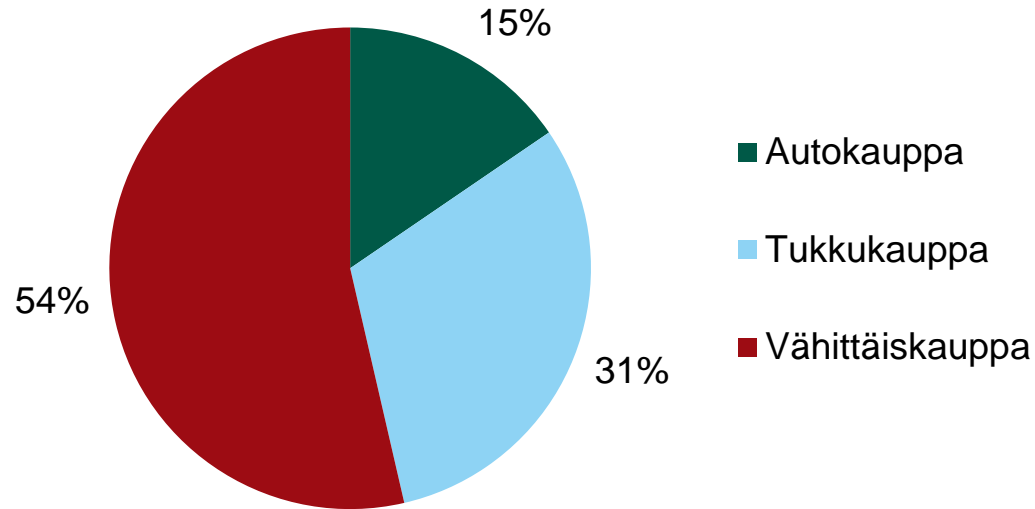
Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä

1 000 henkilöä

Kaupan työlliset 2021

Yhteensä 291 000 työllistä

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

Uusien yritysten perustaminen kaupassa kääntyi taas laskuun

- Uusien yritysten määrä on vähentynyt 2010-luvulla sekä vähittäis- että tukkukaupassa.
- Pandemian aikana uusia yrityksiä alettiin kuitenkin perustaa aikaisempaa enemmän. Ilmiö oli mahdollisesti ohimenevä, sillä ensimmäisellä vuosineljänneksellä 2022 uusien yritysten perustaminen oli vähentynyt kymmeniä prosentteja edellisvuoden vastaavasta ajasta ja oli seurantahistorian heikoin ensimmäinen vuosineljännes.
 - Uusien yritysten määrän väheneminen on huolestuttavaa, sillä se heijastaa kaupan murroksen negatiivisia vaikutuksista: kaupassa ei nähdä uusia ja houkuttelevia liiketoimintamahdollisuuksia.
 - Uusien yritysten vilkas perustaminen luo alalle uusia innovaatioita, elinvoimaa ja kilpailua, mikä näkyy lopulta myös alan kansainvälistymisessä.
 - Mitä enemmän kaupalla on pääkonttori-, tutkimus- ja kehitystoimintoja Suomessa harjoittavia yrityksiä, sitä suurempaa arvonlisää ala tuottaa ja sitä monipuolisempi ammattirakenne on. On siis tärkeää, että Suomeen perustetaan ja Suomessa toimii myös kotimaisessa omistuksessa olevia kaupan yrityksiä.
 - Päättäjien pitäisi huolestua uusien yritysten vähenemisestä kaupan alalla.

Liikevaihto ei kaupan murroksessa välttämättä määrittele työllisyyskehitystä

- Työvoimakehityksen pitkä trendi on alkanut muuttua: Liikevaihdon määrän kehityksellä ei kaupassa ole enää yhtä vahvaa vaikutusta työvoiman tarpeeseen kuin aiemmin.
 - Kansainvälisesti yritykset pyrkivät hallitsemaan aikaisempaa paremmin kaupan toimitusketjuja ja lyhentämään niitä. Skaalaetuja haetaan mm. ketjuuntumisella, suurilla keskusvarastoilla ja hankintayhteistyöllä.
 - Kansainvälinen ja kotimainen kilpailu niin tukku- kuin vähittäiskaupassakin on lisännyt tarvetta toimintojen tehostamiseen ja kustannusten leikkaamiseen.
 - Automatisaatio ja digitaalinen kehitys mahdollistavat tehostamisen ja tuottavuuden lisäämisen, eikä työvoiman määrää tarvitse aina kasvattaa palvelujen ylläpitämiseksi tai parantamiseksi.
- Vuonna 2019 vähittäiskaupasta hävisi 9 000 ja vuonna 2020 noin 15 000 työllistä. Työllisyys väheni varsinkin erikoiskaupassa. Viime vuonna pandemian jäljiltä työllisyys kasvoi 20 000:lla vähittäiskaupassa – sekä päivittäistavara- että erikoiskaupassa. Työllisyyden kasvu on jatkunut tämän vuoden alkupuolella.
- Tukkukaupassa pitkään jatkunut työllisyyden kasvu pysähtyi viime vuonna. Samalla pula ammattitaitoisista osaajista on alkanut pahentua.

Vähittäiskaupan liikevaihto ja työllisyys 2022–2024

Poimintoja.

Koko materiaali on Kaupan liiton jäsenten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivuilla, Tutkimukset-osiossa.

Kauppan näkymät – taustaa

- Tänä vuonna talous kasvaa noin prosentin, ja ensi vuonna kasvu hidastuu noin puoleen prosenttiin. Seuraavana vuonna kasvu palaa lähemmäs pandemiaa edeltävää kasvu-uraa, jota hidastavat mm. ikääntyvä väestö ja raskas huoltosuhde sekä velkaantuminen.
 - Jos Euroopan ja Kiinan tuotanto hidastuu nykyisistä ennusteista, Suomen talouskasvu voi tänä vuonna hidastua selvästi alle prosentin ja ensi vuonna kääntyä negatiiviseksi eli ajautua taantumaan.
- Yritysten investoinnit kasvavat tänä vuonna, mutta ensi vuonna talouskasvun edelleen hidastuessa yksityiset investoinnit supistuvat.
- Inflaatio kiihtyy tänä vuonna reiluun kuuteen prosenttiin, ja hidastuu ensi vuonna noin 3–4 prosenttiin.
 - Kiinan talouskasvun hidastuessa raaka-aineiden hinnat alkavat tasaantua, mikä heijastuu niin rahtihintoihin kuin valmistamisen kustannuksiinkin. Energian hinta pysyy kuitenkin korkeana. Vahvana pysyvä dollari nostaa hankintaketjujen kustannuksia myös ensi vuonna. Ruoan hinta jatkaa nousua ja voi olla huipussaan 2023 alkuvuodesta.

Kaupan näkymät – taustaa

- Yksityinen kulutus kasvaa tänä vuonna 1–2 prosenttia, ja hidastuu ensi vuonna alle prosenttiin.
 - Kotitalouksille pandemian aikana kertyneet säästöt tukevat palveluiden kysyntää tänä vuonna. Energian ja muiden kustannusten hinnat heijastuvat loppuvuotta kohti kuitenkin aikaisempaa enemmän myös palveluiden kuluttajahintoihin ja hidastavat niiden kysynnän kasvua. Asumisen, liikkumisen ja ruoan hintojen nousu syö kotitalouksien mahdollisuuksia kuluttaa ja tulee näkymään eri kaupan alojen ja muiden palveluiden myynnin määrässä.
- Työllisten määrä kasvaa pari prosenttia tänä vuonna, mutta pysähtyy 2023. Työllisyyskehitys vaikuttaa kotitalouksien ostovoimaan, luottamukseen ja siten kulutukseen ja vähittäiskaupan myyntiin. Työllisyyskehitys koko kansantalouden tasolla on erittäin tärkeää koko kaupalle.
- Osaajapula näkyy jo nyt tukku- ja vähittäiskaupan yrityksissä. Pula on laajaa kaikilla eri koulutusasteilla ja henkilöstöryhmissä.

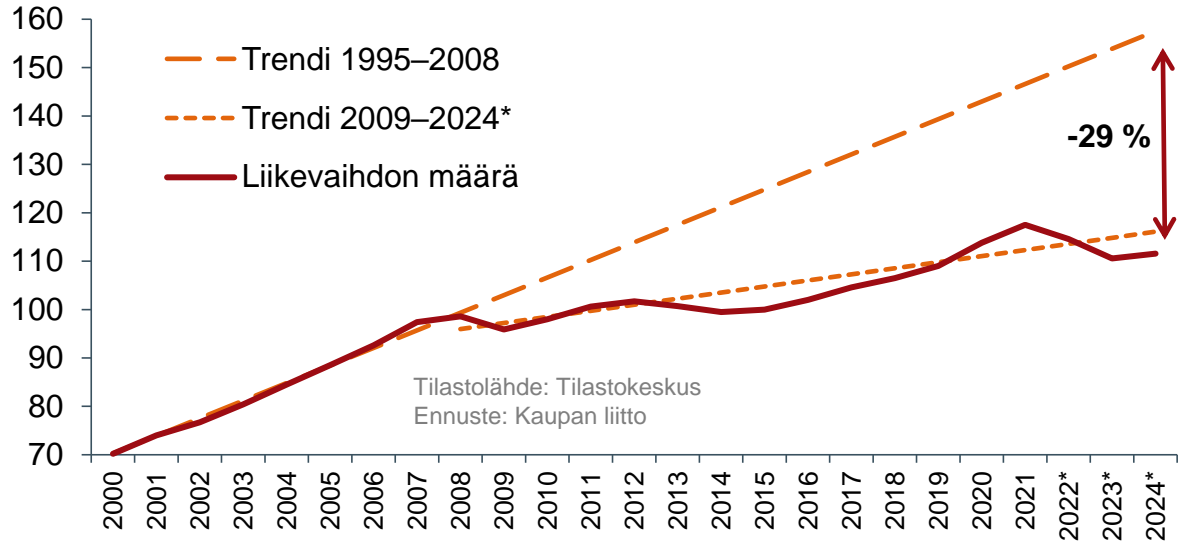
Kaupan näkymät – taustaa

- Ennusteessa ei ole tehty oletuksia muista kuin jo tehdyistä vero- ja maksupäätöksistä.
- Ennusteessa ei ole tehty koronapandemiaan liittyviä oletuksia.
- Kuluvan vuoden ja lähivuosien kasvuun liittyy varsinkin alasuuntaisia riskejä.
 - Koronaviruksen uudet muunnokset voivat hidastaa maailmantalouden kasvua ja kysyntää.
 - Toteutuessaan mahdollinen hinta-palkkaspiraali kiihdyttää inflaatiota.
 - Julkisen sektorin velkaantuminen lisää paineita mahdollisiin veronkorotuksiin seuraavalla hallituskaudella. Toteutuessaan nämä söisivät ostovoimaa ja lisääisivät kaupan kustannuksia.
 - Väestön vanheneminen ja kaupungistuminen muuttavat kaupan rakenteita.
 - Epävakaa turvallisuuspoliittinen tilanne voi heikentää kansainvälistä talouskasvua entisestään.

Vähittäiskaupan kasvupyrähdys väistyy

Vähittäiskaupan liikevaihdon määräindeksi**

Liikevaihdon määrä** kutistuu tänä ja ensi vuonna ja kääntyy vuonna 2024 taas kasvuun.

Huom! Kuluttajahintaindeksin vuoden 2017 painorakenteen mukaan runsas 40 % yksityisestä kulutuksesta on vähittäiskaupan tuotteita. Normaalisti suurin osa yksityisestä kulutuksesta ohjautuu kuin vähittäiskauppaan, mm. asumiseen ja liikenteeseen.

** Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

Kiitos!

Jaana Kurjenoja
Pääekonomisti
Kaupan liitto

jaana.kurjenoja@kauppa.fi

 [@JaanaKurjenoja / kauppa.fi](https://twitter.com/JaanaKurjenoja)

KAUPAN LIITTO